

**Lensmand Hoel i Tranø har under 27de Mai tilstillet Fogden i Senjen og Tromsø
følgende Skrivelse:**

[1864]

I dette Foraar hersker en forfærdelig ”Bunød” – jeg tør sige: næsten paa hver Gaard – i Tranø Præstegjeld. At dete vilde blive Tilfældet, forudsaa jeg allerede ifjorhøst, idet jeg yttrede Frygt derfor i min Indberetning til Hr. Fogden af 19de November f.A. – hvortil henvises -, hvilken Frygt nu har vist sig at være begrundet, idet den paa en skrækkelig Maade er gaaet i Opfyldelse. Det gaar saa vidt paa sine Steder nu, at man tager Maden fra sig selv og sine Børn og giver den til Kreaturene, for at holde Liv i disse, medens Børnene gaa og græde af Sult. Ikke før var Folket kommet hjem fra Lofotfisket, førend en stor Del strax, formedelst ”Bunøden”, maatte afsted du til Havet for at – ”fiske Tarre”, i stedet for at man kunde have begivet sig til ”Loddetorskefiskeriet” i Finmarken og fortjent store Lotter, som nu tabtes formedelst ”Tarrehentningen”.

Det hedder, at ”af Skade bliver man klog”, men denne Erfaringssætning lader ikke til at være anvendelig paa den nordlandske Almuesmand; thi det samme Ubrug med Hensyn til Kreaturstellet, som for Øieblikket finder sted, har hersket hersteds hvert eneste Aar saa langt jeg kan mindes tilbage i Tiden.

For at søger, om muligt, at sætte en Stopper for dette Ubrug i Fremtiden, benyttede jeg Anledningen under et her paa Espenæs i Forgaars afholdt Formands- og Repræsentantmøde til at formaal de mødende Medlemmer af Kommunalbestyrelsen eller nogle af disse, at sammentræde i en Forening mod Dyrplageri. Mit Forslag lod til at vinde almindeligt Bifald; thi samtlige Mødende tegnede sig, som vil sees af hermedfølgende bekræftede Afskrift.

Men jeg lover mig ikke stort af Foreningens Virksomhed for det Første – thi Sagen er endnu for ny. Der maa noget Mer til, dersom Sagen skal faa Fremgang og trænge ind i Bevidstheden hos den med Hensen til altslags Landbrug ialmindelighed og Kreaturstel isærdeleshed træge Nordlænding. Jeg mener nemlig, at det Offentlige maa understøtte Sagen. Denne Understøttelse har jeg tænkt mig kunde bestaa deri, at Staten i Forening med Distriktskommunen og Landhusholdningsselskabet udsendte i

Distriktet en i Landbrug og Kvægrygt kyndig Mand, som maatte forpligtes til at reise fra Gaard til Gaard for at undersøge Forholdene tilbunds, og yde Raad og Veiledning til et bedre Stel i Fremtiden til de, der ere modtagelige derfor, og rette paa hvad rettes kan. (Der gives desværre efter min Erfaring altfor Mange, der staa i den selvgode, men falske Indbildung, at deres Buskabsskjøtsel ikke kan blive bedre end nu).

Dersom en saadan Foranstaltning kunde træffes, vilde Meget være vundet, og til Opnaaelse heraf er det at jeg herved tillader mig i Distrikts Interesse og paa Foreningens Vegne at henvende mig til Hr. Fogden med Anmodning om, at De velvilligen ville tage Dem af Sagen, f. Ex. ved det i Juli førstkommende sammentrædendes Distriktsformandskab. Noget Alvorligt maa her gjøres, dersom man skal kunne vente at opnaa nogen Forandring i de nu til Almuens egen Fordærvelse bestaaende Forholde.

Det i ovenstaaende Skrivelse nævnte Forslag lyder saaledes:

”Vi Undertegnede indtræde herved som Medlemmer af en i dag oprettet Forening mod Dyrplageri i Tranø Præstegjeld.

Vore Bestræbelser skulle fornemmelig gaa du paa, ved ethvertsomhelst Middel, der staar i vor Magt at modarbeide den fordærvelige og for Almuen selv ruinerende Kvægfodring og Sultefodring af sine Kreature, som beklageligt nok foregaard i en saa vid Udstrækning i dette Præstegjeld. Vi forbinde os til, ved Tale, Forestillinger og Exempel af søge at paavirke vore Naboer og Enhver, hos hvem Knapfodring og Sultefødning finder Sted, til Forandring i det nu bestaaende fordærvelige Kreaturstel, og navnlig til at man formindsker Antallet paa sine Kreature, som hidtil ialmindelighed har været alt for stort, hvilket er Hovedaarsagen til alle de Ulykker, som Aar efter Aar finder Sted paa de Gaarde, hvor ”Bunød” hersker.

Vi indse, at den hidtil brugte Fremgangsmaade med Hold af en stor Mængde Kreature, som ikke kunne fødes forsvarligt, er ruinerende, naar man betragter Sagen fra et ekonomisk Standpunkt, og syndig, naar man betragter den fra den moralske Side.

Den, der viser Modvillie mod vore velmeente Bestræbelser, vil blive anmeldt for Øvrigheden og tiltalt og straffet efter Kriminallovens 23de Kapitel § 19.

Espenæs den 25de Mai 1864.

S. Hoel. Jac. Chr. Moe. D.E. Bakkejord. Andreas Arentsen. Daniel Chr. Hind.
Bertel Moan. Hans Petter Monssen. Martinus Eriksøn. Hans P. Jørgensen.
Hans Petter Jenssen Vigen.
Ole Severin Valvaag.
Daniel Rokman Eidet.
Sebulon Gulbrandsen Espejord.
John Peder Hinberg Sæter.

Samtlige Medlemmer af Tranø Kommunalbestyrelse.

Transkripsjon Dag. A. Larsen 2007.